

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 9 ΙΟΥΛΙΟΥ 2009
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιάννης Ρίτσος

Ἡ Σονάτα τοῦ Σεληνόφωτος

(στ. 205-227)

- 205 Συχνά πετάγομαι στό φαρμακεῖο ἀπέναντι γιά καμμιάν ἀσπιρίνη,
ἄλλοτε πάλι βαριέμαι καί μένω μέ τόν πονοκέφαλό μου
ν' ἀκούω μέσ στούς τοίχους τόν κούφιο θόρυβο πού κάνουν οἱ σωλῆνες
τοῦ νεροῦ,
ἢ ψήνω ἕναν καφέ, καί, πάντα ἀφηρημένη,
ξεχνιέμαι κ' ἔτοιμάζω δυό —ποιός νά τόν πιεῖ τόν ἄλλον;—
- 210 ἄστεῖο ἀλήθεια, τόν ἀφήνω στό περβάζι νά κρυώνει
ἢ κάποτε πίνω καί τόν δεύτερο, κοιτάζοντας ἀπ' τό παράθυρο τόν
πράσινο γλόμπο τοῦ φαρμακεῖου
σάν τό πράσινο φῶς ἑνός ἀθόρυβου τραίνου πού ἔρχεται νά μέ πάρει
μέ τά μαντίλια μου, τά στραβοπατημένα μου παπούτσια, τή μαύρη
τσάντα μου, τά ποιήματά μου,
χωρίς καθόλου βαλίτσες —τί νά τίς κάνεις;
- 215 Ἄφησέ με νᾶρθω μαζί σου.
- Ἄ, φεύγεις; Καληνύχτα. Ὅχι, δέ θᾶρθω. Καληνύχτα.
Ἐγώ θά βγῶ σέ λίγο. Εὐχαριστῶ. Γιατί, ἐπιτέλους, πρέπει
νά βγῶ ἀπ' αὐτό τό τσακισμένο σπίτι.
Πρέπει νά δῶ λιγάκι πολιτεία, —ὄχι, ὄχι τό φεγγάρι—
- 220 τήν πολιτεία μέ τά ροζιασμένα χέρια της, τήν πολιτεία τοῦ
μεροκάματου,
τήν πολιτεία πού ὀρκίζεται στό ψωμί καί στή γροθιά της
τήν πολιτεία πού ὄλους μᾶς ἀντέχει στή ράχη της
μέ τίς μικρότητές μας, τίς κακίες, τίς ἔχτρες μας,
μέ τίς φιλοδοξίες, τήν ἄγνοιά μας καί τά γερατειά μας, —
- 225 ν' ἀκούσω τά μεγάλα βήματα τῆς πολιτείας,
νά μήν ἀκούω πιά τά βήματά σου
μήτε τά βήματα τοῦ Θεοῦ, μήτε καί τά δικά μου βήματα. Καληνύχτα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A.** Βασικό χαρακτηριστικό της ποίησης του Γιάννη Ρίτσου είναι η χρήση αντικειμένων από την καθημερινή ζωή. Να σχολιάσετε το χαρακτηριστικό αυτό της ποίησής του (**μονάδες 9**) και να δώσετε τρία παραδείγματα από το συγκεκριμένο απόσπασμα (**μονάδες 6**).

Μονάδες 15

- B1.** Ο μονόλογος της ηρωίδας στο ποίημα «Η Σονάτα του Σεληνόφωτος» του Γιάννη Ρίτσου κινείται ανάμεσα στην ικεσία και την εξομολόγηση. Να επαληθεύσετε αυτή την κρίση δίνοντας ένα παράδειγμα για κάθε περίπτωση και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 20

- B2.** Μερικά από τα χαρακτηριστικά στοιχεία του θεατρικού μονολόγου είναι: α) η συχνή χρήση του πρωτοπρόσωπου ρήματος, β) η επανάληψη, γ) η εικονοπλασία, δ) η μεταφορά και ε) το ασύνδετο σχήμα. Να γράψετε ένα παράδειγμα για κάθε περίπτωση από το κείμενο που σας δόθηκε.

Μονάδες 20

Γ.

- 205** Συχνά πετάγομαι στό φαρμακείο άπέναντι γιά καμμιάν άσπιρίνη,
άλλοτε πάλι βαριέμαι και μένω μέ τόν πονοκέφαλό μου
ν' άκούω μέσ στους τοίχους τόν κούφιο θόρυβο πού κάνουν οι
σωλήνες του νερού,

ή ψήνω έναν καφέ, και, πάντα άφηρημένη,
ξεχνιέμαι κ' έτοιμάζω δυό —ποιός νά τόν πιει τόν άλλον;—

- 210** άστειό άλήθεια, τόν άφήνω στό περβάζι νά κρουώνει
ή κάποτε πίνω και τόν δεύτερο, κοιτάζοντας άπ' τό παράθυρο τόν
πράσινο γλόμπο του φαρμακείου

σάν τό πράσινο φώς ενός άθόρυβου τραίνου πού έρχεται νά μέ πάρει
μέ τά μαντίλια μου, τά στραβοπατημένα μου παπούτσια, τή μαύρη
τσάντα μου, τά ποιήματά μου,
χωρίς καθόλου βαλίτσες —τί νά τίς κάνεις;

Να σχολιάσετε τους παραπάνω στίχους σε δύο παραγράφους (130 - 150 λέξεις).

Μονάδες 25

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

- Δ. Να συγκρίνετε ως προς το περιεχόμενο το απόσπασμα από τη *Σονάτα του Σεληνόφωτος* του Γιάννη Ρίτσου με το απόσπασμα από το ποίημα «Ορθρος» του ίδιου ποιητή.

Μονάδες 20

ΟΡΘΡΟΣ

Τό πρωί, πρίν ακόμη καλά καλά πλύνουν και ντύσουν τά παιδιά,
έξω απ' τά σπίτια
ακούγονται νά παρελαύνουν στό μεγάλο φῶς, τά μικρά,
πλανόδια επαγγέλματα,
ή χορταρού, ό παγοπώλης, ό καρβουνιάρης,
ό τροχιστής, ό καρεκλάς, ό παπλωματάς παρελαύνουν
μέ τά φτωχά τους σύνεργα, τόν τροχό, τό σφυρί, τό μαχαίρι,
τό φτυάρι, τό πριόνι, τό δοξάρι· —προχωρούν, και μπροστά
τους
βαδίζουνε οί μεγάλες, γυμνασμένες, ψαλμωδικές φωνές τους.
Έτσι ό δρόμος
γίνεται ό φωτισμένος νάρθηκας, μέ τίς φαρδιές, άκτινωτές ραβδώσεις
άπό τούς ίσκιους μιās άόρατης κιονοστοιχίας. Πάνω απ' τίς δυό
σειρές τά σπίτια
όρθώνονται οί όλόλευκοι τροῦλοι τής μέρας. Κι εκείνοι
προχωρούν στό έσωτερικό τοῦ ναοῦ, όπου τελείται ή λειτουργία.
Τά φτωχά σύνεργά τους
άστράφτουν σά χρυσά άφιερώματα. Κι ένῶ
τά σπίτια είναι ακόμη άπό μέσα ύγρὰ, κι ένῶ κι έσύ 'σαι
άνέτοιμος ακόμη κι άπρόθυμος, βγαίνεις ώστόσο στό κατώφλι,
μέ τίς σταγόνες τοῦ νεροῦ στά μαλλιά σου, μέ τήν τσατσάρα στό
χέρι σου...

τσατσάρα: λαϊκή λέξη για τη χτένα τσέπης.

(Ανθολογία Γιάννη Ρίτσου, Επιλογή Χρύσα Προκοπάκη, Εκδόσεις Κέδρος
[Αθήνα, 2000], σσ. 127-128.)

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα, κατεύθυνση). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.

3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο **στυλό, ανεξίτηλης μελάνης.**
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10:00 πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ